

Politieke peiling Ipsos I&O april 2026

Rapport Ipsos I&O
Peiling van 10-13 april 2026

www.ipsos-publiek.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen

Rapportnummer

2026/80

Datum

16 april 2026

Auteurs

Asher van der Schelde
Peter Kanne
Maartje van de Koppel

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Zetelpeiling	8
1.1 Progressief Nederland virtueel grootste partij	8
1.2 Overgangen ten opzichte van Tweede Kamerverkiezingen 2025	10
1.3 Stem- en switchmotieven	10
2 Ideologische positionering	13
2.1 Groeiend aandeel kiezers dat zichzelf als rechts beschouwt	13
2.2 PRO-kiezers beschouwt zichzelf het vaakst als links	14
2.3 Krimp linkerblok heeft massaal voorkeur voor PRO	15
2.4 PRO neemt ideologische plaats GroenLinks in	16
2.5 Waar wordt Progressief Nederland mee geassocieerd?	17
Onderzoeksverantwoording	20

Samenvatting

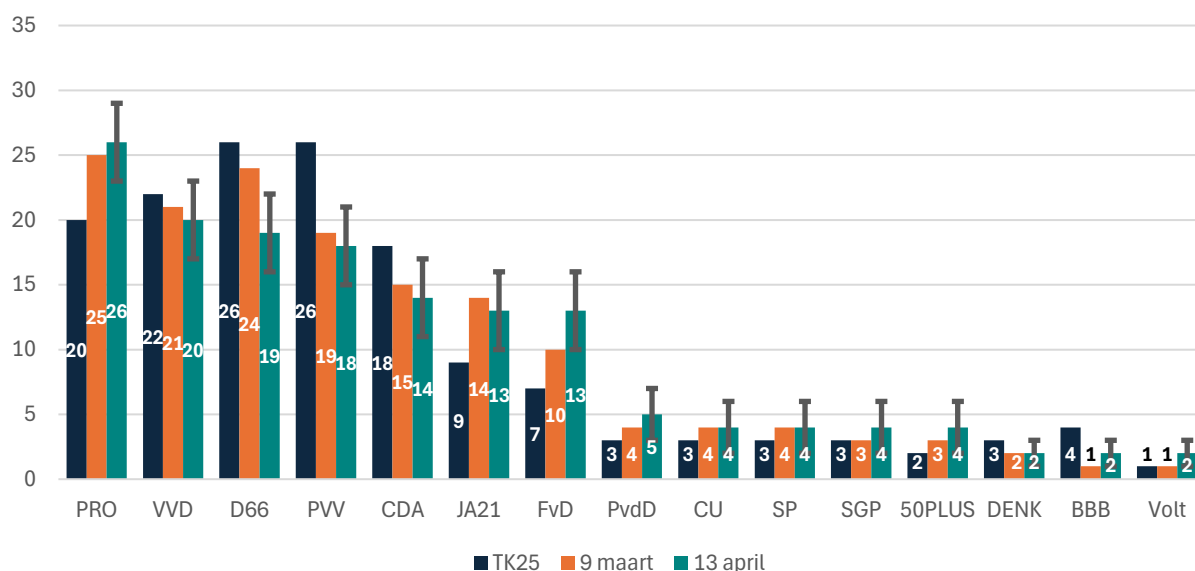
PRO leidt in Ipsos I&O-peiling; partij trekt krimpend links naar zich toe

In de Ipsos I&O-zetelpeiling van vrijdag 11 tot en met maandag 13 april komt Progressief Nederland als grootste partij uit de bus met 26 virtuele zetels. Officieel heet de partij nog GroenLinks-PvdA – op 13 juni zullen beide partijen volledig fuseren tot Progressief Nederland (ofwel: PRO). Deze peiling is de eerste meting sinds de bekendmaking van de nieuwe naam. We zien nog geen ‘PRO-effect’. Dat wil zeggen: de partij boekt sindsdien geen significante winst (+1 zetel t.o.v. maart). Maar, PRO is met 26 zetels nu virtueel wel duidelijk de grootste partij. VVD (20), D66 (19) en PVV (18) volgen op afstand.

D66 (-7), PVV (-8), CDA (-4) en BBB (-2) lijden significante verliezen t.o.v. de Tweede Kamerverkiezingen van 2025. PRO (+6), FvD (+6) en JA21 (+4) boeken significante winst.

De Groep-Markuszower wordt niet spontaan genoemd als voorkeurspartij. Wel noemen vier kiezers, de vooralsnog partijloze, Mona Keijzer.¹

Figuur 1. Zetelpeiling Ipsos I&O 9 maart 2026 Basis: heeft partij van eerste voorkeur (n=1.680)

Van de 2.064 respondenten die meededen aan deze peiling geven 150 respondenten aan zeker niet te gaan stemmen als er nu verkiezingen zouden zijn. Deze respondenten zijn niet meegenomen in de zetelpeiling. Nog eens 234 respondenten kunnen geen partij van voorkeur noemen. De zetelpeiling is daarom gebaseerd op de 1.680 respondenten die wel een voorkeurspartij hebben.

D66 verliest aan PRO, PVV aan JA21 en FvD

Van de kiezers die bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2025 op D66 stemde heeft nu circa een vijfde (17%, oftewel 4 à 5 zetels) een voorkeur voor PRO. Deze kiezers zijn teleurgesteld over het in hun ogen te rechtse kabinet. Ze hoopten dat hun stem zou leiden tot links-progressief beleid, maar zien dit niet terug. Voorts zijn

¹ Zowel de Groep-Markuszower als Mona Keijzer programmeren we niet voor. Momenteel tonen we alleen partijen met een zetel in de Tweede Kamer. Kiezers kunnen via ‘anders, namelijk’ aangeven of ze op een andere partij willen stemmen. Zodra een partij daar goed is voor een halve zetel nemen we de partij de volgende keer op in de zetelpeiling.

ze teleurgesteld over de dominantie van de VVD binnen het kabinet en de onwelwillende houding van het kabinet richting oppositiepartijen, met name PRO. Ze hopen dat een stem op PRO wel kan bijdragen aan een links-progressieve koers.

De partij die bij de voorgaande Tweede Kamerverkiezingen net achter D66 eindigde, de PVV, verliest ook fors. Deze kiezers wijken uit naar JA21 (2-3 zetels) en FvD (3-4 zetels). Ze nemen geen afscheid van de ideeën van de PVV, maar zijn vooral teleurgesteld over de prestaties van de partij. Diezelfde ideeën zien ze terug bij FvD en JA21. Ze verwachten dat deze partijen echter meer invloed kunnen uitoefenen op het regeringsbeleid. De antimigratie-stem (of anti-islamstem) lijkt vooralsnog in sterkere mate bij FvD uit te komen, terwijl JA21 vooral wordt geprezen om haar ‘redelijkheid’.

Langzaam maar zeker schuift kiezer naar rechts op

Hoewel een linkse partij (PRO) in deze peiling duidelijk als grootste partij uit de bus komt, zien kiezers zichzelf in toenemende mate als rechts. We vroegen hen op een schaal van 1 (uiterst links) tot 9 (uiterst rechts) zichzelf in te delen. Drie jaar geleden beschouwde 30 procent zichzelf als (centrum-)links (dat wil zeggen: een score van 1, 2, 3 of 4), inmiddels is dat 26 procent. De helft (50%) noemt zich nu (centrum-)rechts (6, 7, 8 of 9). Tien procentpunt meer dan drie jaar geleden. Ook ten opzichte van anderhalfjaar geleden zien we een beperkte verschuiving naar rechts (van 45 naar 50%).

Linkse kiezers stemmen massaal PRO, verdeeldheid op rechts

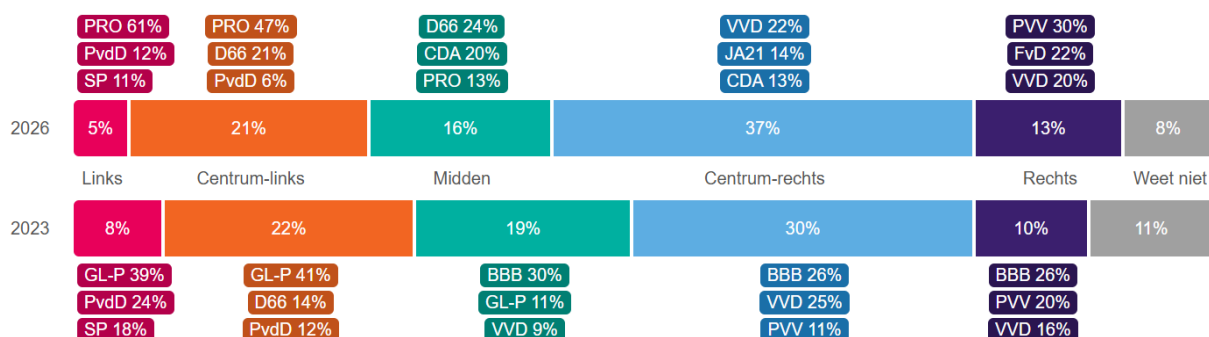
Hoe kan het dan dat PRO toch (met enige afstand) als grootste partij uit de bus komt? Dat laat onderstaande figuur zien. PRO slaagt er momenteel heel goed in om linkse (61% heeft voorkeur voor PRO) en centrum-linkse kiezers (47% heeft voorkeur voor PRO) naar zich toe te trekken. Veel beter dan voorgangers GroenLinks en PvdA dat deden. Destijds was de linkse stem sterker verspreid over een aantal partijen (met name GL-PvdA, PvdD en SP). De andere reden is dat (centrum-)rechts sterk verdeeld is over een breed scala aan partijen. In april 2023 (vlak na de Provinciale Statenverkiezingen) was BBB veruit de grootste partij (met 33 zetels). De partij was de populairste partij onder midden, centrum-rechts- en rechtse kiezers. Nu gaan middenkiezers het vaakst voor D66 of CDA, en (centrum-)rechtse kiezers voor VVD, PVV, JA21 en FvD. Kortom, PRO profiteert van de eensgezindheid op links en het gebrek daaraan op rechts, hoewel rechts als geheel dus groeit.

Figuur 2: Zelf-plaatsing electoraat april 2023 en april 2026 & populairste partijen per politieke stroming

Waar zou u uzelf op deze schaal plaatsen, waarbij 1 uiterst links en 9 uiterst rechts betekent?

Links = 1,2. Centrum-links = 3,4. Midden = 5. Centrum-rechts = 6,7. Rechts = 8,9.

Basis: allen (n=2.064)

* GL-P in 2023 verwijst naar de optelling van GroenLinks en PvdA

PRO neemt, volgens kiezer, plek in van GroenLinks in politiek landschap

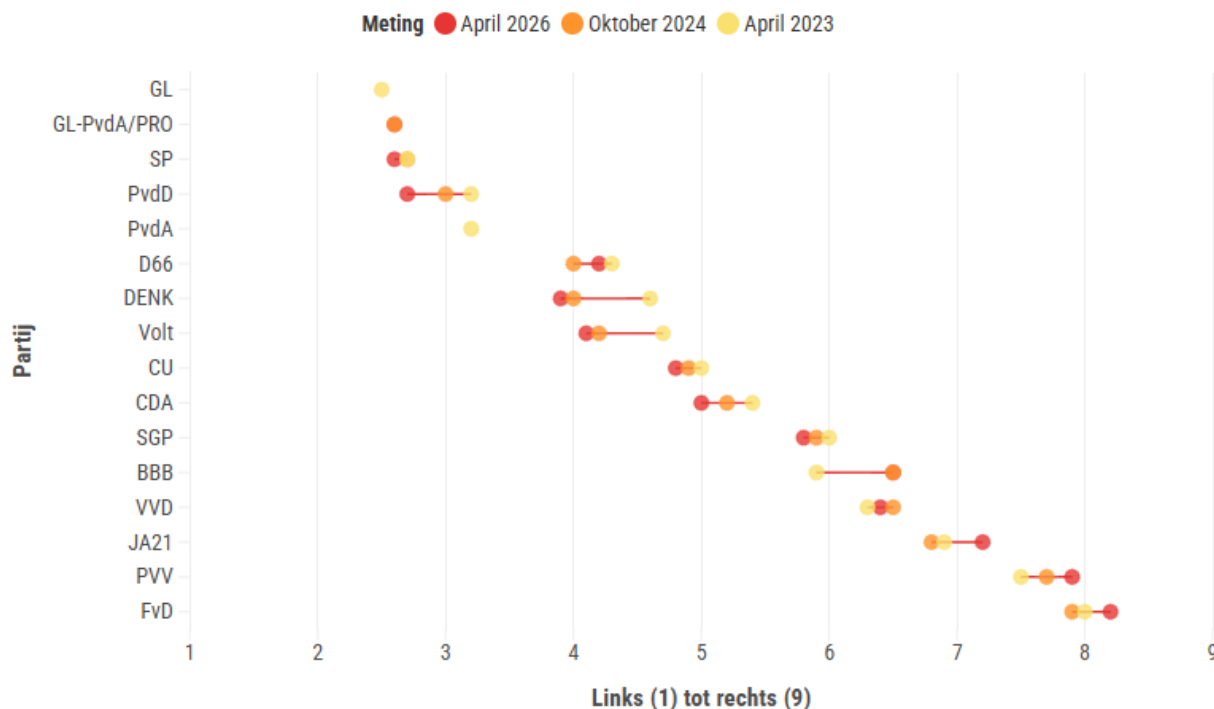
We vroegen kiezers ook om aan te geven hoe zij partijen inschatten op diezelfde links-rechtsschaal. Daarbij valt het volgende op:

- PRO heeft de plek van GroenLinks in het politieke landschap ingenomen en niet die van de PvdA. In oktober 2023 beschouwden kiezers GroenLinks (2,5) als duidelijk linkser dan de PvdA (3,2). PRO wordt nu ingeschat met een 2,6. Diezelfde score kreeg GL-PvdA in oktober 2024.
- PRO wordt samen met de SP en de Partij voor de Dieren beschouwd als meest linkse partij. De PvdD is in de ogen van kiezers opgeschoven naar links de afgelopen jaren (van 3,2 naar 2,7).
- Ook DENK, Volt en CDA worden nu als linkser gezien dan drie jaar geleden.
- Andersom worden partijen aan de rechterflank nu als rechtser gezien dan drie jaar geleden. Dit geldt voor BBB, JA21, PVV en FvD.
- Kortom, het electorale veld wordt als gepolariseerder ervaren dan drie jaar geleden. Kiezers zien linkse partijen als linkser en rechtse partijen als rechtser dan eerder.

Figuur 3: Plaatsing politieke partijen (gemiddelde score)

Waar plaatst u de volgende partijen op deze schaal, waarbij 1 uiterst links en 9 uiterst rechts betekent?

Basis: allen (n=2.064)

Kiezers bekend met naam Progressief Nederland, maar niet onverdeeld enthousiast

Acht op tien (80%) kiezers geven aan bekend te zijn met de naam van de fusiepartij Progressief Nederland. Kiezers die voornemens zijn om op PRO te stemmen weten dit bijna allemaal, maar zijn niet allemaal enthousiast. Grofweg zijn er drie (in grootte gelijke) groepen:

- **Enthousiastelingen.** Degenen die positief reageren zien er waarden als vooruitgang, vernieuwing, sociaal, links, positiviteit, oplossingsgerichtheid in. Min of meer zoals de naam bedoeld is.
- **Critici.** Critici hebben allerlei bezwaren: de naam wordt als nationalistisch ervaren, of juist als elitair, niet iets voor de gewone man ('de arbeider'), ze zien nog een probleem met lokale partijen die

die naam al dragen en relatief vaak wordt gezegd 'niet vriendelijk' of zelfs 'de naam komt agressief over'.

- **Neutralen.** Degenen die neutraal of afwachtend oordelen geven de naam het voordeel van de twijfel. Vaak wordt ook gezegd: een naam is niet zo belangrijk, het zal zich wel bewijzen, als de juiste waarden maar worden uitgedragen.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 10 tot en met maandag 13 april, 9 uur. Er was geen opdrachtgever, Ipsos I&O voerde dit onderzoek op eigen initiatief uit.

In totaal werkten 2.064 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 199) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Zetelpeiling

1.1 Progressief Nederland virtueel grootste partij

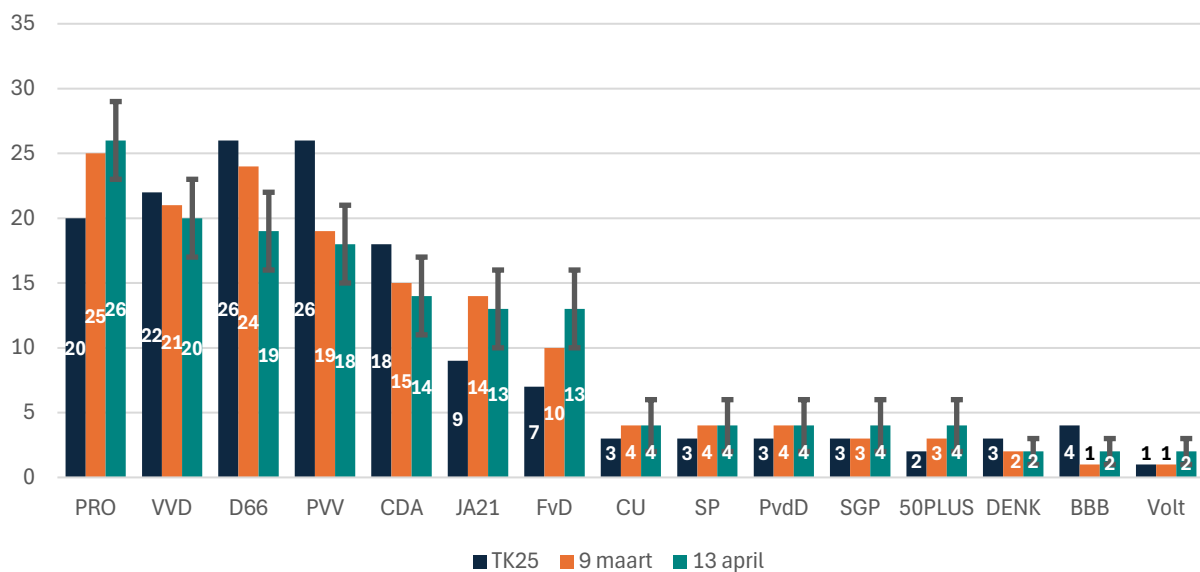
In de Ipsos I&O-zetelpeiling van vrijdag 11 tot en met maandag 13 april komt Progressief Nederland als grootste partij uit de bus met 26 virtuele zetels. Officieel heet de partij nog GroenLinks-PvdA – op 13 juni zullen beide partijen volledig fuseren tot Progressief Nederland (ofwel: PRO). Deze peiling is de eerste meting sinds de bekendmaking van de nieuwe naam. We zien nog geen ‘PRO-effect’. Dat wil zeggen: de partij boekt geen significante winst (+1 zetel t.o.v. maart) als we vergelijken met de laatste meting. Maar, PRO is nu virtueel wel duidelijk de grootste partij. VVD (20), D66 (19) en PVV (18) volgen op afstand.

D66 lijdt een flink verlies. De sociaalliberalen waren in maart nog goed voor 24 virtuele zetels. Daar zijn er nu nog 19 van over. Een verlies van zeven zetels ten opzichte van de uitslag bij de Tweede Kamerverkiezingen.

Ook de PVV staat op duidelijk verlies t.o.v. die verkiezingen (-8). Het verlies van de PVV is goed nieuws voor JA21 en FvD. Beide partijen staan nu op dertien zetels waarmee ze in de buurt komen van de PVV. Ten opzichte van de huidige zetelverdeling in de Tweede Kamer is dat voor beide partijen een forse verbetering (JA21 +4, FvD +6). Voor FvD geldt bovendien dat de partij nu ook in vergelijking met vorige maand wint (+3).

Figuur 1.1: Zetelpeiling Ipsos I&O 9 maart 2026

Basis: heeft partij van eerste voorkeur (n=1.680)

Tabel 1.1: Zetelpeiling Ipsos I&O 9 maart 2026

Basis: heeft partij van eerste voorkeur (n=1.680)

Partij	Zetels				Percentages	
	TK25	Februari	Maart	April	April	Marges
D66	26	25	24	19	12,6%	(11,0; 14,2)
PVV	26	20	19	18	12,1%	(10,5; 13,7)
VVD	22	20	21	20	13,2%	(11,6; 14,8)
GL-PvdA	20	22	25	26	16,7%	(14,9; 18,5)
CDA	18	15	15	14	9,1%	(7,7; 10,5)
JA21	9	13	14	13	8,5%	(7,2; 9,8)
FvD	7	9	10	13	8,5%	(7,2; 9,8)
BBB	4	3	1	2	1,4%	(0,8; 2,0)
DENK	3	3	2	2	1,6%	(1,0; 2,2)
CU	3	3	4	4	2,7%	(1,9; 3,5)
SP	3	4	4	4	2,9%	(2,1; 3,7)
SGP	3	3	3	4	2,6%	(1,8; 3,4)
PvdD	3	4	4	5	3,4%	(2,5; 4,3)
50PLUS	2	4	3	4	3,1%	(2,3; 3,9)
Volt	1	2	1	2	1,7%	(1,1; 2,3)

1.2 Overgangen ten opzichte van Tweede Kamerverkiezingen 2025

Tabel 1.2 toont de kiezersovergangen die hebben plaatsgevonden sinds de Tweede Kamerverkiezingen van 2025. Duidelijk is dat D66 een fors deel van haar kiezers (17%, oftewel 4 à 5 zetels) verliest aan PRO. Ook toont de tabel dat PVV kiezers verliest aan FvD (14%, oftewel 3 à 4 zetels) en JA21 (9%, 2 à 3 zetels).

Tabel 1.2: Kiezersovergangen sinds Tweede Kamerverkiezingen 2025

Getoond in tabel: alleen partijen met voldoende waarnemingen (n > 50).

→ Stem bij TK25								
Huidige voorkeur	Totaal	D66	PVV	VVD	PRO	CDA	JA21	FvD
D66	10%	54%		1%	4%	8%		1%
PVV	10%	1%	53%	3%			2%	
VVD	10%	2%	4%	65%		3%	7%	
PRO	14%	17%	2%		82%	4%	1%	
CDA	7%	1%		3%	1%	60%		
JA21	7%		9%	8%		2%	62%	4%
FvD	7%		14%	2%			5%	90%
BBB	1%							
DENK	1%							
CU	2%					1%		
SP	2%	1%	1%		1%		1%	
SGP	2%		1%				4%	
PvdD	3%	1%			3%		1%	
50PLUS	2%	1%	2%	1%		1%	3%	2%
Volt	1%	1%			2%			
Weet ik niet	18%	21%	12%	17%	6%	20%	15%	3%

1.3 Stem- en switchmotieven

Waarom stappen kiezers over van D66 naar Progressief NL?

Ten opzichte van oktober 2025 verliest D66 dus zo'n zesde deel van haar kiezers aan verliest aan PRO. Dit is vooral te verklaren uit de – in de ogen vandeze kiezers – te rechtse koers van D66. Velen hadden gehoopt op links-progressief beleid, dat zien ze niet terug. De samenwerking met (en dominantie van) de VVD valt deze kiezers tegen. Ook verwacht men van de coalitiepartijen een welwillender houding richting oppositie (en PRO) dan tot nu toe getoond wordt. Enkele citaten van kiezers die in oktober 2025 stemden op D66 en nu opteren voor PRO.

- *D66 lijkt onderdrukt door VVD. Iets harder duidelijker geluid van links lijkt me fijn.*
- *Ik ben altijd een groen linkser geweest qua stemgedrag. D66 gestemd omdat ik ze de enige geschikte tegenstander vond voor rechts. Maar ze zijn helaas behoorlijk meegegaan in de rechtse eisen. Dus weer terug naar GL of nu PRONL.*
- *Ik wil een links progressief beleid. Na vorige verkiezingen is D66 rechtser geworden.*
- *Het is jammer dat de VVD bleef weigeren om met GRL-PVDA samen te werken en beetje teleurstellend dat D66 niet voet bij stuk hield. Of dat D66 nu minder goed is, valt nog niet te zeggen,*
- *De coalitie doet weinig om samenwerkingen aan te gaan en in enkele debatten en thema's komt D66 als coalitie er niet goed uit dat ze ondanks 'we gaan dit doen' achteraf een andere invulling willen geven aan een onderwerp. Dit is niet goed voor het vertrouwen en daarom de voorkeur naar Progressief Nederland.*
- *Meestal stem ik Progressief Nederland. Vorige verkiezingen vond ik het programma van D66 beter. Volgende verkiezingen misschien weer, maar mijn default is Progressief Nederland.*

- *PRO positioneert zich als progressievere partij dan d66 en d66 is naar rechts opgeschoven*
- *Teleurgesteld dat D66 geen coalitie heeft gevormd met GroenLinks-PvdA. Midden linkse coalitie had mijn voorkeur.*
- *De standpunten en dat Frans timmermans weg is. Het ligt niet aan D66, maar ik had op D66 gestemd omdat Frans Timmermans de voorman was en mij sprak hij niet aan.*
- *Teleurgesteld in het kabinet wat betreft buitenlandse zaken mbt israel/vs en iran. Steun voor VS en Israel had wat mij betreft achterwege gelaten mogen*

Waarom stappen kiezers over van PVV naar FvD en JA21?

De PVV verliest dus kiezers aan FvD (14%, oftewel 3 à 4 zetels) en JA21 (9%, 2 à 3 zetels). Beide partijen zouden op dit moment 13 zetels kunnen halen.

In beide gevallen heeft dat te maken met de teleurstelling over de PVV. De partij van Wilders heeft onvoldoende klaargespeeld volgens deze kiezers (weglopers, los zand, Geert wordt oud), al zeggen ook meerdere PVV-spijtoptanten: Wilders is tegengewerkt, hij kreeg de kans niet. Beide kiezersgroepen blijven echter ook zeggen dat ze nog steeds achter de ideeën van de PVV staan, die zien ze terug bij FvD en JA21, en deze laatste partijen hebben – in hun beleving – nu meer kans effectief mee te gaan regeren.

Bij de FvD zien we dat de leider (Lidewij de Vos) iets vaker als pluspunt wordt genoemd “lijkt me een nette verstandige vrouw en zij verwoordt wat ik denk” dan Joost Eedmans. Verder lijkt de sterke anti-migratiestem (of: anti-islam-stem) eerder bij FvD terecht te komen dan bij JA21. JA21 wordt door de kiezers die daar naartoe overstappen vaker ‘redelijk’ genoemd. Ook het feit dat de PVV geen leden heeft (of: 1 lid) blijkt mee te spelen, dat FvD een grote ledenpartij is schept meer vertrouwen.

Citaten van kiezers die nu zouden overstappen van PVV naar FvD en JA21:

Van PVV naar FvD:

- *Van wat ik gezien heb. heeft FvD de meeste onderwerpen waar ik het ook mee eens. PVV vind ik nog steeds een goede partij en heeft zeker nog een voorkeur. Echter vind ik dat Wilders niet echt tactisch is waardoor hij dan niet veel voor elkaar kan krijgen*
- *Omdat deze party eigenlijk net zo is als PVV. Maar FvD iets meer kans heb om te regeren.*
- *Duidelijk opkomen voor de Nederlandse kiezer, de regering is er voor Nederland en niet voor de rest van de wereld. PVV heeft de handoek in de ring gegooid en daarmee ons met problemen opgescheept."*
- *Forum voor Democratie is de enige partij in Nederland die daadwerkelijk een alternatief is voor de heersende, bureaucratische partijen die ons land regeren. Ze willen uit de EU, dat er geen geld naar de oorlog in Oekraïne, openen van de Groninger gasvelden, soevereiniteit in eigen land, stoppen met de klimaat- en stikstofwaanzin. Alle andere partijen willen ons land verder afbreken en de macht volledig in handen leggen van Brussel. Een kwalijke ontwikkeling.*
- *Zo rechts en anti-islam mogelijk. daar stem ik op*
- *Veel weglopers PVV , Liedewij kan het wat beter verwoorden*
- *Lidewij de Vos lijkt me een nette verstandige vrouw en zij verwoordt wat ik denk*
- *De PVV heeft zijn kaarten verspeeld door het kabinet te laten klappen.*
- *Fvd heeft nog geen kans gehad om te regeren, PVV wel*
- *FvD is groter met meer dan 70.000 leden. PVV is een eenmans fractie.*
- *Geert wordt oud*
- *Goede lijsttrekker, zegt goed haar woord.*
- *PVV heeft meegeregeerd, maar niet gedaan waar ik op gehoopt had. Bovendien zijn de standpunten van FvD met Lidewij de Vos als nieuwe lijsttrekker duidelijker en komt ze met betere argumenten.*

- *PVV is los zand geworden. FVD spreekt mij meer aan.*

Van PVV naar JA21:

- *Brengen hun punten fatsoenlijker over*
- *Eerdmans. Wilders lijkt me wat uitgeblust*
- *Ik heb momenteel meer fiducia in JA21 als politieke partij die wat betreft mijn standpunten en visie méér kan bereiken dan, helaas, momenteel de PVV. Ik ben enorm teleurgesteld in met name Geert Wilders, hij heeft het, toch, al met al, naar mijn weten laten afweten, zich uit het kabinet teruggetrokken en een slappe indruk gemaakt tijdens de de meest recente landelijke verkiezingen.*
- *JA21 staat dichtbij PVV, en met PVV wilt niemand samenwerken dus verloren stem. Anders was het PVV geweest*
- *Omdat PVV toch niet mag regeren. Zo democratisch zijn de verkiezingen*
- *PVV heeft geen kansen gekregen en niet genoeg mensen met ervaring. JA21 heeft goede mensen en hopelijk blijven ze aan belangrijke standpunten vasthouden o.a. migratie. Er is nu ook een kabinet met mensen zonder ervaring het is niks.*

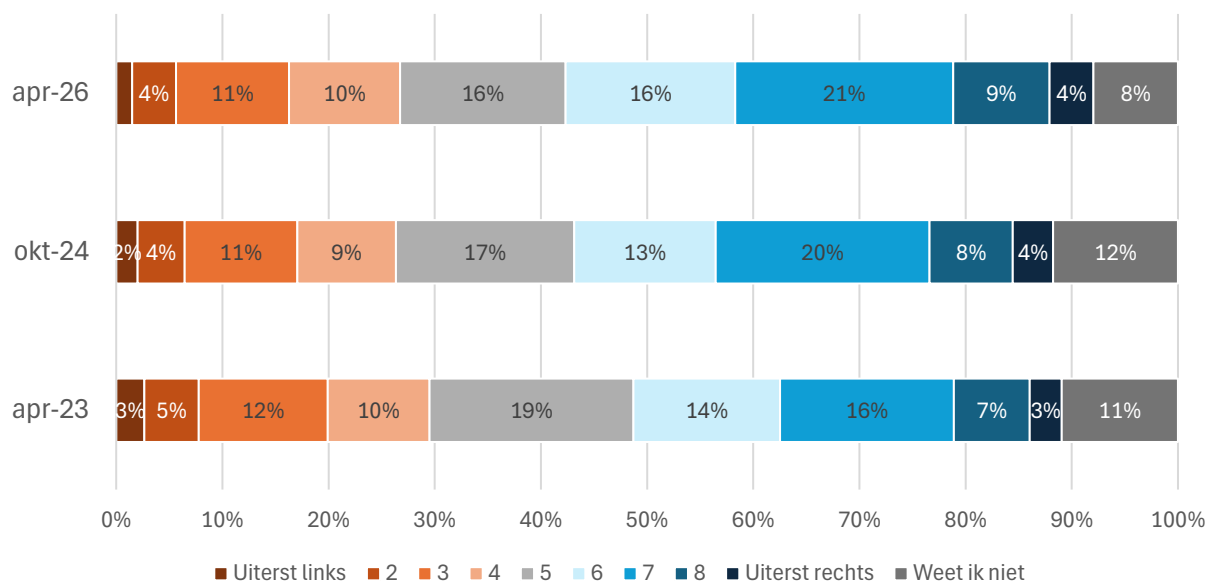
2 Ideologische positionering

2.1 Groeiend aandeel kiezers dat zichzelf als rechts beschouwt

Om de ideologische positionering van kiezers te meten en te achterhalen of dit de afgelopen jaren is veranderd, vroegen we hen zichzelf te plaatsen op een schaal van uiterst links (1) tot uiterst rechts (9). De meest gegeven antwoorden zijn in het midden (16% kiest '5') of net rechts hiervan (16% kiest '6', 21% '7').

Grosso modo kunnen we vaststellen dat het Nederlandse electoraat langzaam naar rechts beweegt. In april 2023 beschouwde 30 procent van de kiezers zichzelf als (centrum-)links (plaatsing van 1, 2, 3 of 4 – oranje tot donkerrood). Anderhalfjaar later (oktober 2024) betrof dit 26 procent. Weer anderhalf jaar later (april 2026) is dit percentage gelijk gebleven. Het aandeel dat zichzelf als (centrum-)rechts (licht- tot donkerblauw) beschouwt is toegenomen van 40 procent naar 45 procent naar 50 procent. Een toename van tien procentpunt in drie jaar tijd.

Figuur 2.1: Waar zou u uzelf op een schaal van uiterst links (1) tot uiterst rechts (9)?
Basis: allen (n=2.064)

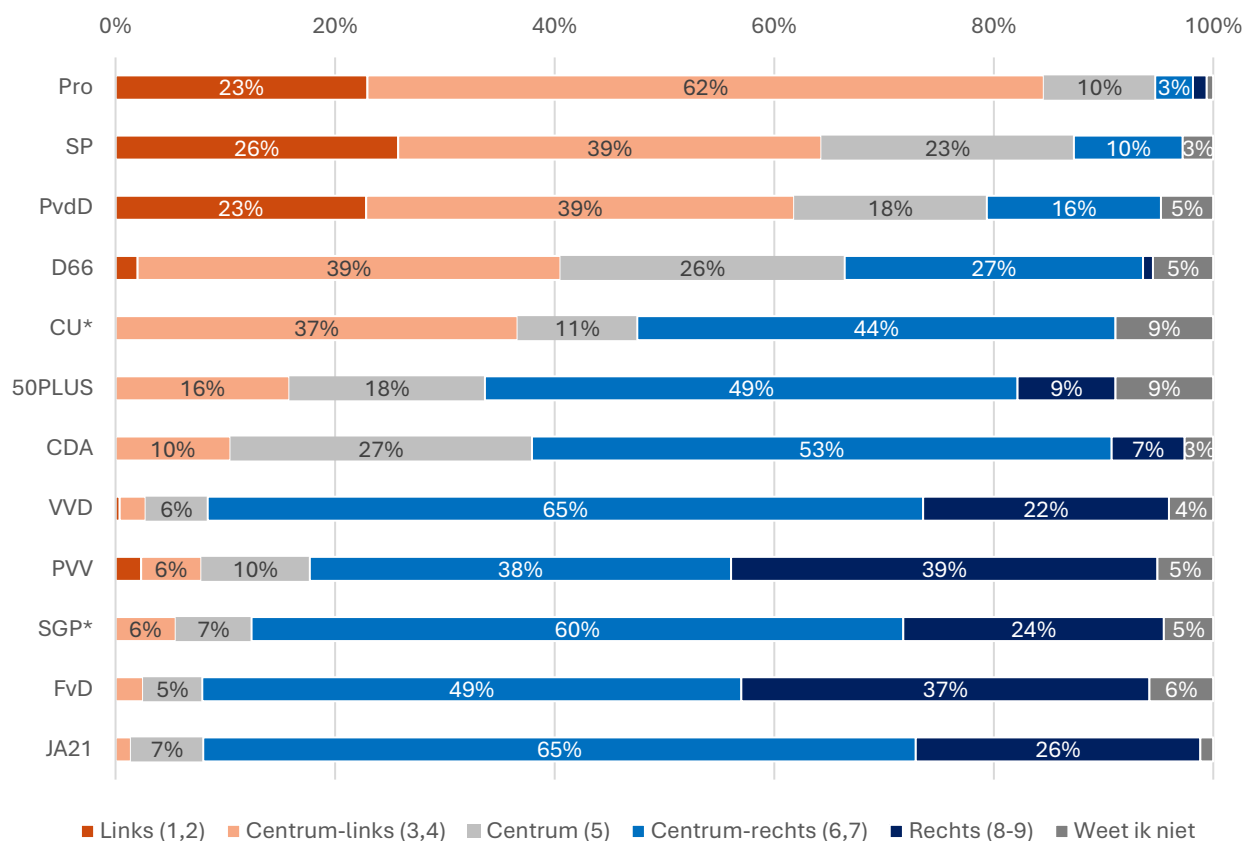

2.2 PRO-kiezers beschouwt zichzelf het vaakst als links

Van de PRO-kiezers beschouwt 85 procent zichzelf als (centrum-)links (score 1, 2, 3 of 4). Andersom beschouwt 91 procent van de JA21-kiezers zichzelf als (centrum-)rechts. Dit zijn daarmee de meest uitgesproken achterbannen. De meeste variatie (gemeten aan de hand van de standaardvariatie) is te zien bij de SP en de Partij voor de Dieren.

Figuur 2.2: Waar zou u uzelf op een schaal van uiterst links (1) tot uiterst rechts (9)?

naar kiezersgroep
Basis: allen (n=2.064)

2.3 Krimp linkerblok heeft massaal voorkeur voor PRO

We kunnen data ook andersom presenteren door te kijken naar de stemvoorkeuren van de verschillende politieke groepen (links, centrum-links, midden, centrum-rechts en rechts). We vergelijken de uitkomsten met april 2023. Het volgende valt hierbij op:

- PRO slaagt er heel goed in linkse kiezers naar zich toe te trekken. Zes op tien (61%) linkse kiezers (zelfplaatsing 1 of 2) en de helft (47%) van de centrum-linkse kiezers (3 of 4) heeft nu een voorkeur voor PRO.
- In april 2023 zaten GroenLinks en PvdA nog apart in de peiling. Samen waren ze toen goed voor 25 zetels, vergelijkbaar met de 26 van nu dus. Ook toen waren deze partijen gezamenlijk de grootste onder deze groepen, maar hadden deze kiezers ook nog relatief vaak een voorkeur voor SP, PvdD of Volt (die laatste partij alleen bij centrum-links). Oftewel, PRO slaagt er beter in dan haar voorgangers om linkse kiezers naar zich toe te trekken en kleinere linkse partijen lijden hieronder.
- Onder midden- en (centrum-)rechtse kiezers neemt het stemaandeel voor PRO niet toe in vergelijking met GL+PvdA in 2023.
- BBB was in april 2023 veruit de grootste partij in deze peiling die vlak na de PS-verkiezingen van 2023 plaatsvond. De partij was goed voor 33 zetels. Zowel onder midden- als (centrum-)rechtse kiezers was de partij in zwang. Nu is daar maar een paar procent van over.
- D66 (24%) en CDA (20%) zijn de partijen die nu de middenkiezer het meest aanspreken. Dit was niet het geval in april 2023.

Tabel 2.1: Stemvoorkeur per politieke groep

Basis: allen (n=2.064)

	April 2026					April 2023				
	links	centrum-links	midden	centrum-rechts	rechts	links	centrum-links	midden	centrum-rechts	rechts
% kiezers	5%	21%	16%	37%	13%	8%	22%	19%	30%	10%
D66	4%	21%	24%	8%	1%	1%	14%	9%	4%	1%
PVV	5%	3%	7%	12%	30%	4%	0%	5%	11%	20%
VVD	1%	1%	6%	22%	20%	1%	2%	9%	25%	16%
PRO/ GL-PvdA	61%	47%	13%	2%	2%	39%	41%	11%	1%	1%
CDA	0%	4%	20%	13%	5%	1%	2%	8%	8%	2%
JA21	0%	0%	3%	14%	15%	0%	1%	2%	9%	15%
FvD	0%	1%	4%	11%	22%	0%	1%	2%	3%	5%
BBB	0%	0%	1%	3%	0%	4%	5%	30%	26%	26%
DENK	5%	2%	2%	1%	0%	3%	1%	3%	1%	2%
CU	0%	3%	2%	3%	0%	1%	3%	5%	2%	1%
SP	11%	4%	5%	1%	0%	18%	7%	4%	2%	1%
SGP	0%	1%	1%	5%	4%	0%	0%	2%	3%	8%
PvdD	12%	6%	5%	1%	0%	24%	12%	4%	1%	1%
50PLUS	0%	2%	3%	4%	1%	0%	0%	0%	1%	1%
Volt	1%	4%	2%	1%	0%	3%	12%	5%	2%	1%

- Centrum-rechtse kiezers hebben het vaakst een voorkeur voor de VVD (22%), al is dit geen toename t.o.v. drie jaar geleden. De centrum-rechtse kiezers zijn verspreid over allerlei partijen (naast de VVD ook JA21, CDA, PVV en FvD).

- Aan de meest rechterflank zien we een duidelijke toename voor FvD (van 5 naar 22%). Ook de PVV (30%) en VVD (20%) zijn bij deze kiezers populair. JA21 haalt daar, net als in 2023, 15 procent.

Kortom, dat een linkse partij de grootste is in deze peiling, ondanks de groei van het rechterblok (van 40 naar 50%), komt doordat rechtse kiezers veel minder eensgezind zijn in hun stemvoorkeur. De linkse stem gaat nu massaal naar PRO (waar die in 2023 ook naar SP, Volt en PvdD ging), terwijl de rechtse stem zich verdeelt over vier partijen (PVV, VVD, FvD en JA21).

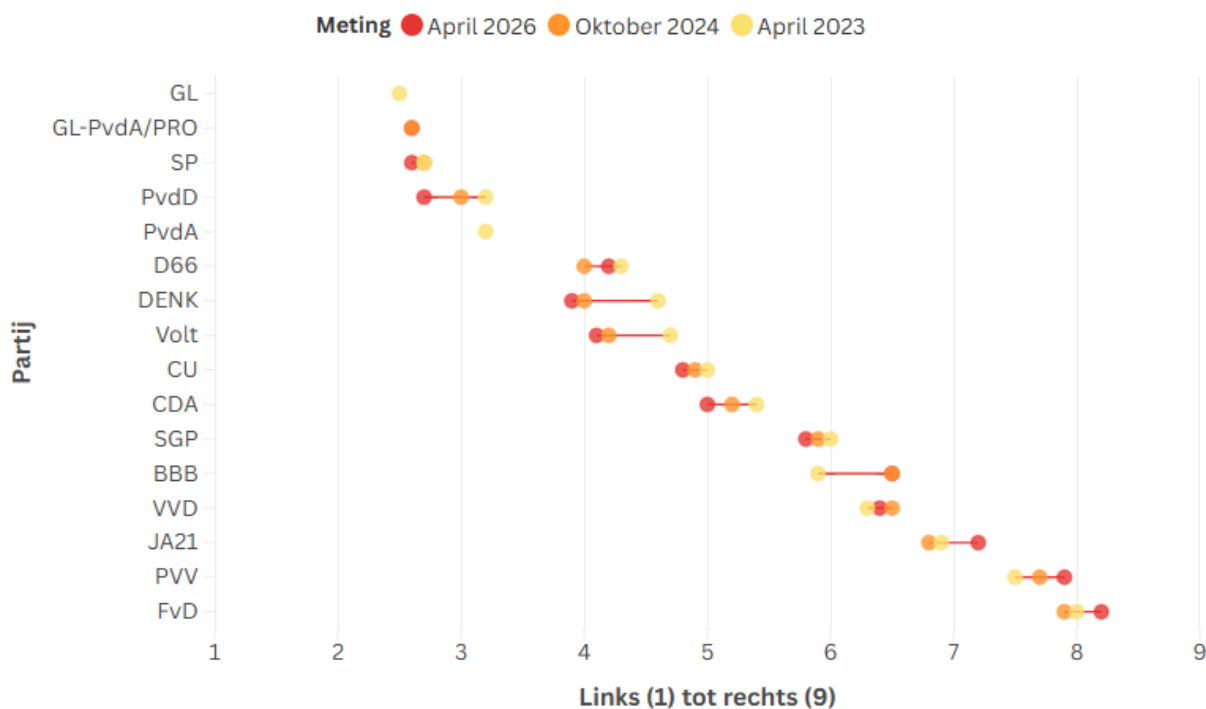
2.4 PRO neemt ideologische plaats GroenLinks in

We vroegen kiezers vervolgens aan te geven hoe links of rechts op een schaal van 1 tot 9 zij politieke partijen beschouwen. Een aantal zaken vallen daarbij op:

- PRO heeft de plek van GroenLinks in het politieke landschap ingenomen en niet die van de PvdA. In oktober 2023 beschouwden kiezers GroenLinks (2,5) als duidelijk linkser dan de PvdA (3,2). PRO wordt nu ingeschat als 2,6. Diezelfde score kreeg GL-PvdA in oktober 2024.
- PRO wordt samen met de SP en de Partij voor de Dieren beschouwd als meest linkse partij. De Partij voor de Dieren is in de ogen van kiezers opgeschoven naar links de afgelopen jaren (van 3,2 naar 2,7).
- Ook DENK, Volt en CDA worden nu als linkser gezien dan drie jaar geleden.
- Andersom worden partijen aan de rechterflank nu als rechtser gezien dan drie jaar geleden. Dit geldt voor BBB, JA21, PVV en FvD.
- Kortom, het electorale veld wordt als gepolariseerder ervaren dan drie jaar geleden. Kiezers zien linkse partijen als linkser dan voorheen en rechtse partijen als rechtser.

Figuur 2.3: Perceptie partijen op links-rechtsschaal volgens kiezers

Basis: allen (n=2.064)

2.5 Waar wordt Progressief Nederland mee geassocieerd?

Twee weken geleden maakten GroenLinks en PvdA bekend dat ze fuseren tot Progressief Nederland. We vroegen kiezers of ze dit hebben meegekregen voordat ze deze enquête invulden.

Acht op tien (80%) antwoordden met 'ja' op deze vraag. Van degenen die in 2025 op GL-PvdA stemden is dat zelfs 94 procent. Ook de kiezers van de meeste andere partijen scoren rond de 90 procent. Iets minder bekend is het kiezen voor een nieuwe naam bij kiezers van DENK (60%), SP (77%) en PvdD (79%), FvD (78%) en PVV (79%).

Vervolgens vroegen we: 'Wat komt er in u op als u de naam Progressief Nederland hoort?'

Kiezers die in deze peiling aangeven PRO te willen gaan stemmen zijn lang niet allemaal positief over de naam. Ze zijn in te delen in drie min of meer gelijk grote groepen: kiezers die positief reageren, kiezers die zeggen: we moeten het eerst nog zien en kiezers die kritisch tot negatief oordelen.

- Degenen die positief reageren zien er waarden als vooruitgang, vernieuwing, sociaal, links, positiviteit, oplossingsgerichtheid in. Min of meer zoals de naam bedoeld is.
- Critici hebben allerlei bezwaren: de naam wordt als nationalistisch ervaren, of juist als elitair, niet iets voor de gewone man ('de arbeider'), ze zien nog een probleem met lokale partijen die die naam al dragen en relatief vaak wordt gezegd 'niet vriendelijk' of zelfs 'de naam komt agressief over'.
- Degenen die neutraal of afwachtend oordelen geven de naam het voordeel van de twijfel. Vaak wordt ook gezegd: een naam is niet zo belangrijk, het zal zich wel bewijzen, als de juiste waarden maar worden uitgedragen.

Positief

- *Een partij die staat voor een eerlijke verdeling van rijkdom en een krachtig klimaatbeleid. Het doet me denken aan sociale rechtvaardigheid en een duurzame toekomst voor de volgende generaties.*
- *Net als mijn progressieve spierziekte: dat ze niet ophouden zich in te zetten voor de mensen.*
- *Positief / niet tegen, vóór oplossingen*
- *Progressieve sociale waarden (zoals acceptatie van LHBTIQ+), brede partij die zich niet per se richt op 1 groep*
- *Strategisch gekozen naam voor een partij die mikt op vooruitgang, innovatie, klimaat*
- *Een vooruitstrevende partij met cultureel progressieve idealen, die zich voor het hele land wil inzetten. Activistisch. Links.*
- *Vooruitgang, verandering, zorgen voor alle mensen. Meer opkomen voor de gewone hardwerkenden in Nederland*
- *Het klinkt als een politieke stroming of partij die zich richt op vooruitgang, hervorming en vaak linkse of centrum-linkse standpunten (bijv. duurzaamheid, sociale gelijkheid, onderwijs).*
- *Voor Nederland op een vooruitstrevende wijze. Met frisse zin vooruit!*
- *Het woord progressief vind ik een goede keuze. Vooruitgang en dingen aan willen passen*
- *Voormalig GroenLinks/PVDA. Prima naam. Al realiseer ik me dat bij het woord "progressief" wat meer gematigde mensen zich wellicht ten onrechte niet thuis voelen*
- *Verrassend en leuk, voor de toekomst*
- *links, verandering, verbetering*

Kritisch tot negatief

- *Ik vind het niet een hele goede naam voor een politieke partij. Het is vrij nietszeggend*
- *Hoogopgeleide linkse elite. Progressief is toch een beetje een yuppen-term (ik ben zelf ook een yup). Sociaal Vooruit, Samen Vooruit, Sociaal Nederland of iets in die trant had me beter geleken.*
- *Brede linkse partij, alleen in die naamgeving weinig aansluiting op sociaaldemocratische traditie*

- *Verwarrend richting lokale partijen dus niet zo handig gekozen.*
- *Als je in je naam moet uitdragen dat je progressief bent, lijkt het mij erop dat je je boodschap niet goed kunt verwoorden in debatten of het programma*
- *De naam spreekt mij nog niet aan. Ik had liever een naam in de trant van “progressief groen”*
- *Niet zo veel, saaie naam, weinig "kleur"*
- *Ik dacht eerst aan een soort PVV.. maar nu klopt de naam wel vind ik.*
- *Het woord komt niet vriendelijk over*
- *Agressief Nederland :) Ik heb nog niet echt het idee wat het met links te maken heeft.*
- *Ik vind de naam agressief overkomen. Een betere naam vind ik 'Samen Sterker' of 'Samen voor Elkaar' of 'Samen Vooruit'.*
- *Het klinkt als iets heel radicaals. Ik vind het geen fijne naam.*
- *Toch wel een beetje outbollig*
- *Onduidelijk, misschien te elitair*
- *Tegenstrijdig-- vorm van naam doet denken aan 'populistisch rechts' terwijl inhoud juist links-ig aanvoelt*
- *Compromisnaam, men kon blijkbaar niets beters verzinnen, en de ouderwetse achterban van PvdA voelt zich vaak helemaal niet zo progressief, althans niet wat betreft de meer culturele onderwerpen.*
- *Hmm... niet zo sterk, vooral jammer dat het woord Nederland erin voorkomt. Klinkt zo nationaal. Ik mis groen/arbeid etc..*

Afwachtend / neutraal / voordeel van de twijfel

- *What's in a name....*
- *Niet zoveel, en dat is het probleem. Het zegt/doet me niet zoveel. Maar het maakt me ook weer niet zoveel uit omdat ik weet waar ze vandaan komen. Het is maar een naam.*
- *Niet bijzonder veel, ik vind dat er teveel gepraat wordt over namen, het moet over de inhoud gaan - hoe het beestje heet (mits natuurlijk binnen normen en waarden) interesseert mij niet zo.*
- *Weinig. Het is net iets minder nietszeggende naam dan "Vooruit Nederland".*
- *Ik denk dat het de 'gewone man' niet aanspreekt. Het is iets teveel marketing. Ik had liever een andere naam gezien. Maar vind het Pro wel goed gevonden, dat spreekt mij wel aan.*
- *Geen heel aantrekkelijke naam, maar ik vind progressief - conservatief over het algemeen een betere tegenstelling dan links - rechts. Dus wat dat betreft is het een duidelijke naam waar ik mij in kan vinden*
- *Het is voor nu nog wat een lege term, ik ben benieuwd of het de inhoud ook gaat veranderen*
- *Progressief vind ik een fijn woord. Dat past bij mij. Zeker ook als tegenhanger van conservatief. Nederland had er van mij niet bij gehoeven.*
- *Dat het interessant gaat worden wat er gaat gebeuren met de lokale partijen met een vergelijkbare naam. Verder een saaie naam, maar dat is prima. Waarschijnlijk ontwijken ze het woord 'links' omdat wappies vaak 'links' de schuld geven van dingen*
- *Prima. De boodschap is verder belangrijker dan de naam.*

Andere kiezers

Kiezers van andere partijen zijn overwegend negatiever.

- *D66: D66 stond toch voor progressief nederland?*
- *D66: Dat klinkt rechtser dan de partijen waren*

- *D66: Een vrij breed begrip dat de lading niet helemaal dekt.*
- *VVD-kiezer: bestaat al, niks zeggend en aan alles is voelbaar dat ze alleen maar samen gaan voor meer stemmen bij elkaar = dus macht. DNA in iedere partij is anders. Moeilijk om zo succes te krijgen*
- *VVD: Dat links zich m.i. ten onrechte als progressief profileert.*
- *PVV-kiezer: Afkeer van alles waar de nieuwe GroenLinks voor staat. Het is geen verrassing dat vrijwel geheel oud-PvdA er weg is. Frans T. heeft zijn partij te koop gezet met als enige hoop het premierschap, en toen hij dat niet kreeg, is hij weer eens weggelopen. Hij somt het linkse gedachtegoed mooi op "my way or the highway".*
- *JA21: Dat men verandering tov nu voorstaat. Maar met Klaver en Piri wordt dit niks.*
- *FvD: Dat mijn opa die 50+ jaar lid van "de partij" is geweest, en daar trots op was, zich zou omdraaien in zijn graf van walging over hoe de PvdA verkwanseld is sinds den Uyl. Arbeider zijn en "rood" had ooit betekenis en was iets om trots op te zijn.*
- *DENK: Bij mij komt vooral op dat ze willen breken met de naam 'Links' Ze willen zich oriënteren als een partij die opkomt voor progressieve mensen, links/rechts/midden, ongeacht kant.*
- *BBB: De arbeiders moeten hun heil nu ergens anders zoeken.*
- *Anders: als je van de arbeiders af wil komen is dit de perfecte naam.*
- *SP: Deze partij is niet progressief*
- *SP: Enige ergernis. Het is redelijk nietszeggend en verloochent de signatuur van de oorspronkelijke partijen. Ik vrees dat dit ze kiezers gaat kosten, omdat mensen de partij minder serieus nemen.*
- *PvdD: Een rechtse partij*
- *Volt: erg generiek, maar makkelijk te onthouden.*

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 10 tot en met maandag 13 april, 9 uur. Er was geen opdrachtgever, Ipsos I&O voerde dit onderzoek op eigen initiatief uit.

In totaal werkten 2.064 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. Een deel (n = 199) deed mee via PanelClix. Dit zijn voornamelijk jongeren, lager opgeleiden en respondenten met een niet-westerse achtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in oktober 2025. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Het I&O Research Panel werkt met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

Ipsos I&O

Ipsos I&O komt voort uit het samengaan van I&O Research en Ipsos. Ipsos I&O is het grootste onderzoeksbureau van Nederland (volgens het Trendrapport Data & Insights Network, 2024). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies.

Ipsos I&O Publiek werkt voor overheids- en non-profitorganisaties. Ipsos I&O is lid van het Data & Insights Network (D&IN) en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. Ipsos I&O is ISO 9001-, ISO 20252-, ISO 27001-, ISO 27701- en NEN-5710 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

Contactgegevens

Ipsos I&O

Zuiderval 70
7543 EZ Enschede
053 - 200 52 00

Amstelveenseweg 760
1081 JK Amsterdam
020 - 607 07 07

Ericssonstraat 2
5121 ML Rijen
020-607 07 07

